

ปัญหาการบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้กับการคุ้มครองผู้ค้ำประกัน

Problem Notice of debtor with The Protection of the Guarantor

ปองปรัชญ์ เกษาสูวรรณ¹, สุวะนัย ทะคำสอน² และกฤษณะ ตูมุกดากร³

Pongprach Kesasuwan¹, Suwanai Thakumsorn² and Krisana Toomukdakorn³

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2} และทนายความ³

Faculty of Law, Rajabhat MahaSarakhm University^{1,2} and Lawyer³

Corresponding author, E-mail: Pongprachkesasuwan@gmail.com¹, Thakumsorn88@hotmail.com², Krisana.lawyer@gmail.com³

สาระสังเขป

การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 686 เจ้าหนี้จะหน้าที่ต้องบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ไปยังผู้ค้ำประกันหรือผู้จำนองก่อนตามมาตรา 686 วรรคหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติพบว่า กรณีที่เจ้าหนี้ผ่อนผันการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้และมีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 1279/2562 โดยวินิจฉัยว่าการที่เจ้าหนี้ผ่อนผันเวลาให้แก่ลูกหนี้นั้น หากลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ตรงกำหนดเวลาตามสัญญาบ้างหรือไม่ครบบ้าง แต่เจ้าหนี้ก็ยอมรับชำระหนี้ไว้โดยไม่ทักท้วง แสดงว่าเจ้าหนี้ไม่ถือระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเป็นสาระสำคัญ หากเจ้าหนี้ประสงค์จะเลิกสัญญาจะต้องบอกกล่าวไปยังผู้กู้ให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระโดยกำหนดเวลาพอสมควรก่อนส่งผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าลูกหนี้จะเริ่มผิดนัดเมื่อใด จะเริ่มนับตามสัญญาหรือนับจากวันที่ลูกหนี้ได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถาม อันจะเป็นจุดเริ่มต้นในการเริ่มนับระยะเวลา 60 วัน ที่ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาชำระหนี้ ตามมาตรา 686 วรรคสอง

คำสำคัญ: สัญญากู้ยืม, การค้ำประกัน, จำนอง, การบอกกล่าวทวงถาม, โนติส, ยกฟ้อง

Summary

Amendments to the Civil and Commercial Code, Section 686, the creditor will be obliged to notify the debtor of default to the guarantor or mortgagor first under Section 686, paragraph one, but in practice found that In the event that creditors waive repayment to the debtor and the verdict of the Supreme Court has ruled that The creditor's grace period for the debtor. But the creditor agrees to pay the debt without objection would show that the creditor does not hold the period specified in the contract is essential. If the plaintiff wishes to terminate the contract must be notified to the borrower to pay the outstanding debt by a reasonable time before. Resulting in problems as to which date the debtor defaults. This will count the length of time the guarantor will be released from liability in interest and compensation. as well as encumbrances which are equipment of such debts incurred after the expiration of the period of repayment under section 686 paragraph two

Keywords: Loan Agreement, Guarantee, Mortgage, Claim, Notice

บทนำ

สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพให้กู้ยืมอาศัยอำนาจต่อรองและรายได้เปรียบทางการเงินทำสัญญาผูกมัดผู้ค้ำประกันและผู้จำนองให้ต้องรับผิดชอบเสมือนเป็นลูกหนี้ชั้นต้น จึงต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันและผู้จำนองต่อมาสถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้พิจารณาอนุมัติให้ออกมาเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 โดยกฎหมายฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 10 มาตรา คือ มาตรา 681, 686, 691, 700, 727, 728, 729, 735, 737 และ 744 และเพิ่มบทมาตราจำนวน 5 มาตรา คือ 681/1, 685/1, 714/1, 727/1, 729/1 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558 (ปัญหา ฤทธมรรต, 2562)

หน้าที่กำหนดเวลาชำระหนี้จัดแจ้งตามสัญญา โดยเป็นการกู้ยืมเป็นหนี้ที่เกิดจากสัญญา (Obligaciones ex contractu) (คณัฏฐ์กรณ โสติพิพันธุ์, 2560) โดยเป็นสัญญาการทำนิติกรรมสองฝ่าย (Bilateral Act) (คณัฏฐ์กรณ โสติพิพันธุ์, 2554) มีการชำระหนี้กำหนดวันชำระหนี้ตามวันเดือนปีแห่งปฏิทิน ซึ่งภายหลังจากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตาม มาตรา 686 วรรคแรก คือการบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการผิดนัดของลูกหนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 มุ่งให้เกิดผลในทางกฎหมายเพื่อให้เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องรีบแจ้งและบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ให้ผู้ค้ำประกันทราบโดยเร็ว และเจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวก่อนจึงจะบังคับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกันถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้ผู้ค้ำประกันร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ และกำหนดระยะเวลาที่ต้องบอกกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หากเจ้าหนี้มีได้บอกกล่าวภายในเวลาที่กำหนดผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังพ้นหกสิบวัน

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปกรณ์ เป็นสัญญาที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพัง โดยสัญญาอุปกรณ์จะมีผลสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของสัญญาประธาน ส่วนสัญญากู้ยืมเงินนั้น เป็นสัญญาประธานที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยเป็นสัญญาที่คู่สัญญาทำขึ้น รติชัย รททอง (2558)

ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาบางประการ เช่น กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ชำระไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือชำระเพียงบางส่วน หากเจ้าหนี้อยอมรับชำระหนี้ไว้โดยไม่หักทวง และผ่อนผันให้กับลูกหนี้เรื่อยมา กรณีนี้การเริ่มผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้จะต้องถือเอาวันใดระหว่างวันที่เริ่มผิดนัดตามสัญญา

หรือวันที่เจ้าหนี้เริ่มบอกกล่าวทวงถาม อันจะถือเป็นวันที่ลูกหนี้เริ่มผิดนัดชำระหนี้ อันจะเป็นการเริ่มนับระยะเวลาหกสิบวันตามมาตรา 686 วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความประสงค์ในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติภายหลังจากการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 ว่าเป็นไปกระบวนการดำเนินคดีในทางปฏิบัตินั้นมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ค้าประกัน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

แนวคิดและทฤษฎี

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกัน และผู้จำนองซึ่งมีลูกหนี้ชั้นต้น แต่เป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้เท่านั้น โดยข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติปรากฏว่าเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพ ให้กู้ยืมมักจะอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่าหรือความได้เปรียบในทางการเงินกำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิ ของผู้ค้าประกัน หรือผู้จำนองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ผู้ค้าประกัน หรือผู้จำนองต้องรับผิดชอบเป็น ลูกหนี้ชั้นต้น กรณีจึงส่งผลให้ผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความคุ้มครองตาม เจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งต้องกลายเป็นผู้ถูกฟ้องล้มละลายอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกันและผู้จำนอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 บัญญัติว่าเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระในกรณีที่เจ้าหนี้

มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้เป็นการหรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบได้ และให้นำความในมาตรา 701 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมิได้

การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา 693 ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา 693

การค้าประกันเป็นแนวความคิดที่เก่าแก่ โดยมีทั้งในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งกฎหมายได้มีต้นร่างมาจากกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศส กฎหมายญี่ปุ่น และกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงในเรื่องการบอกกล่าวการผิดนัดให้ผู้ค้าประกันทราบ

1. กฎหมายฝรั่งเศส (Code de la Consommation) นั้นไม่ได้มีการบัญญัติว่า เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกัน การเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้จึงต้องใช้หลักทั่วไปคือ เวลาที่กำหนดตามปฏิทิน เว้นแต่จะได้มีกำหนดไว้ในสัญญาว่าเจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแจ้งการผิดนัดของลูกหนี้แต่อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายว่าด้วยการบริโภคของฝรั่งเศสกำหนดให้เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินและผู้ประกอบการอาชีพให้กู้ยืมต้องมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ค้าประกันในแต่ละครั้งที่ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ (Yann Aubin, 2017, p. 289)

2. กฎหมายญี่ปุ่น The Civil Code Reform (Law of Obligations) กฎหมายประเทศญี่ปุ่นก็ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าเจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันแต่อย่างไรก็ตามนี้เว้นแต่จะมีการตกลงกันระหว่างคู่สัญญากำหนดให้เจ้าหนี้จะต้องบอกกล่าวเพื่อแจ้งการผิดนัดของลูกหนี้

3. กฎหมายของประเทศไทย (The Consumer Credit Act 1974) มาตรา 87 และมาตรา 88 ได้บัญญัติให้เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปถึงผู้ค้ำประกัน (Default Notice) ภายใน 14 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด (Section 87 Need for default notice) โดยในหนังสือบอกกล่าวจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการผิดสัญญา การดำเนินการแก้ไขการผิดสัญญานั้น และกำหนดเวลาที่ต้องทำการแก้ไขจำนวนค่าสินไหมทดแทน และกำหนดเวลาชำระหนี้ และผลของการไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ (Section 88 Content and effect of default notice) โดยถ้าหนี้มีการกำหนดชำระออกเป็นหลายงวดเจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวถึงการผิดนัดชำระหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันในแต่ละครั้งที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ อนึ่งเมื่อผู้ค้ำประกันได้รับหนังสือบอกกล่าว และได้มีการปฏิบัติการชำระหนี้ตามหนังสือทุกประการแล้ว กฎหมายกำหนดถือว่า การผิดสัญญานั้นมิได้เกิดขึ้น หากเจ้าหนี้ฝ่าฝืนไม่มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกัน มาตรา 93 กำหนดห้ามมิให้เจ้าหนี้เพิ่มอัตราดอกเบี้ย และเรียกให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในดอกเบี้ยผิดนัดหรือเบี้ยปรับจากการไม่ชำระหนี้ (กวนดา เสถียรกานนท์, 2562)

กำหนดให้เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันก่อนจึงจะบังคับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกันได้ และกำหนดระยะเวลาที่ต้องบอกกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้หากไม่บอกกล่าวภายในเวลาที่กำหนดอาจทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบประการ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด จะเป็นวันที่เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายใหม่ ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปคือลูกหนี้จะผิดนัดเมื่อใด ต้องพิจารณาตามมาตรา 204 และ 206 ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 กรณี คือ

1. ผิดนัดตามมาตรา 204 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว กล่าวคือ เจ้าหนี้ไม่ได้กำหนดเวลาให้คืนและไม่สามารถอนุมานจากพฤติการณ์ได้ว่าจะต้องชำระหนี้เมื่อใด ก็ต้องเป็นไปตามมาตรา 203 ถ้าเวลาล่วงจะพึงชำระหนี้แล้วไม่ได้ชำระ ท่านว่าเจ้าหนี้อย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันคู่กัน

ก) “ถ้าได้กำหนดเวลาไว้ แต่หากกรณีเป็นที่สงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้ก่อนถึงเวลานั้นหาได้ไม่ แต่ฝ่ายลูกหนี้จะชำระหนี้ก่อนกำหนดนั้นก็ได้อ” และหากเป็นการยืมใช้สิ่งเปลืองก็ต้องเป็นไปตามมาตรา 652 ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2103/2535, 7399/2547 และ 8172/2551 ซึ่งได้วินิจฉัยว่า สัญญากู้ยืมเงินไม่ได้กำหนดเวลาชำระเงินต้นคืนไว้ ผู้ให้กู้ย่อมจะเรียกให้ผู้กู้ชำระต้นเงินได้โดยพลันตามมาตรา 203 และมีอำนาจฟ้องผู้กู้ให้ชำระหนี้ได้โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวตามมาตรา 652 ก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ให้กู้ยังฟ้องผู้ค้ำประกันไม่ได้จนกว่าลูกหนี้จะผิดนัด และเจ้าหนี้ได้บอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันตามมาตรา 686 ที่แก้ไขใหม่นี้

ข) ผู้กู้ผิดนัดตามมาตรา 204 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย” เช่น ทำสัญญากู้ยืมเงินเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2560 ระบุว่า จะชำระหนี้ภายในวันที่ 1 กันยายน 2565 แต่เมื่อถึงวันที่ 1 กันยายน 2565 แล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ วันที่ 2 กันยายน 2565 จึงถือเป็นวันที่ลูกหนี้ผิดนัด ดังนั้นตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2565 เป็นต้นไป เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ได้

ค) การผิดนัดตามมาตรา 204 วรรคสองตอนท้าย บัญญัติว่า วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาล่วงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว เช่น ให้กู้เงินโดยกำหนดว่าถ้าต้องการเงินคืนให้บอกกล่าวล่วงหน้าภายใน 15 วัน กรณีนี้ตราบได้ที่ยังไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้าก็ยังไม่มีการผิดนัด จะผิดนัดก็ต่อเมื่อบอกกล่าวล่วงหน้าและครบกำหนดเวลาที่บอกกล่าวแล้ว ลูกหนี้กลับไม่ชำระหนี้

ง) การผิดนัดตามมาตรา 206 บัญญัติว่า ในกรณีหนี้อันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำการละเมิด กล่าวคือ ทำละเมิดวันใดก็ถือว่าผิดนัดวันนั้นเลย (บัญญัติ ญาณมรดก)

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 686 มีประเด็นที่ต้องศึกษา ดังนี้

1) เมื่อลูกหนี้ผิดนัดแล้ว กฎหมายบังคับให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการผิดนัดไปยังผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด โดยการบอกกล่าวจะต้องทำเป็นหนังสือ และลงลายมือชื่อของเจ้าหนี้หรือตัวแทน ตามมาตรา 9 ดังนั้น

จึงเท่ากับเจ้าหนี้จะบอกกล่าวเป็นวาจาไม่ได้ หากบอกกล่าวเป็นวาจาย่อมไม่มีผลตามกฎหมาย โดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดรูปแบบข้อความของหนังสือบอกกล่าวไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้ผิดนัดแล้ว เพื่อให้ผู้ค้าประกันจะได้รับสิทธิชำระหนี้แทนลูกหนี้ เพื่อลดภาระหนี้อันเกิดจากดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น การตีความข้อความในหนังสือบอกกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องยึดถือรูปแบบที่เคร่งครัด เพียงแต่ปรากฏว่าเอกสารที่ส่งไปยังผู้ค้าประกันมีเนื้อความระบุว่าการผิดนัดนั้นจำนวนเงินค้างชำระและยังมิได้ชำระหนี้ ขอให้ไปชำระหนี้ ย่อมถือได้ว่าเป็นหนังสือบอกกล่าวซึ่งมีข้อความที่แจ้งว่าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ก็เข้าลักษณะเป็นหนังสือบอกกล่าวตามความมุ่งหมายของมาตรา 686 วรรคหนึ่ง แล้วแต่เจ้าหนี้ก็ต้องมีหลักฐานพอที่จะนำเสนอให้เห็นได้ว่าผู้ค้าประกันได้รับหนังสือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด เช่น มีรอยประทับตราไปรษณีย์หรือมีใบตอบรับไปรษณีย์ว่าผู้ค้าประกันได้รับหนังสือแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3874/2562)

2) เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนหนังสือบอกกล่าวไปถึงผู้ค้าประกัน ตามมาตรานี้กฎหมายกำหนดเอาการ “ไปถึง” เป็นสำคัญ เมื่อหนังสือบอกกล่าวไปถึงผู้ค้าประกันแล้ว เจ้าหนี้จึงจะเรียกร้องหรือฟ้องให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบได้ ดังนั้นหากเจ้าหนี้ไม่ได้บอกกล่าวก่อนฟ้อง โดยเจ้าหนี้จะถือเอาสำเนาคำฟ้องที่ส่งถึงผู้ค้าประกันเป็นการส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถามตามมาตรานี้ไม่ได้ หากเจ้าหนี้ไม่ได้มีการบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ โดยขอให้พิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกา ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3263/2562 มาตรา 386 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาโดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนั้นย่อมทำด้วยเจตนาแก่ฝ่ายหนึ่ง” และมาตรา 169 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่า มีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา...” เมื่อตามสัญญาการค้าประกัน ข้อ 8 ระบุว่า ผู้ค้าประกันตกลงว่าในกรณีที่ธนาคารมีหนังสือแจ้งหรือบอกกล่าวเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าประกันตามหนังสือสัญญา หรือตามกฎหมาย หากส่งไปยังผู้ค้าประกัน ณ ที่อยู่ ดังกล่าวข้างต้นของหนังสือสัญญานี้ หรือส่ง ณ สถานที่ซึ่งผู้ค้าประกันแจ้งให้ธนาคารทราบเป็นหนังสือภายหลัง ให้ถือว่าธนาคารได้แจ้งหรือบอกกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้ค้าประกันทราบโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 เคยแจ้งย้ายให้โจทก์ทราบ ดังนั้นที่พนักงานไปรษณีย์นำหนังสือทวงถามของโจทก์ไปส่งให้จำเลยที่ 2 ตามที่อยู่ระบุไว้ในสัญญาอันเป็นการส่งอย่างเป็นทางการ แม้จะไม่พบจำเลยที่ 2 และไม่มีผู้รับไว้โดยระบุว่าย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่ แสดงว่า จำเลยที่ 2 มีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่รับหนังสือบอกกล่าวของโจทก์ และถือได้ว่าหนังสือบอกกล่าว การผิดนัดของโจทก์ได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยที่ 2 นอกจากนี้ยังปรากฏว่าก่อนฟ้อง โจทก์ได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยที่ 2 ชำระหนี้ ตามที่อยู่เดียวกันกับคำฟ้อง ซึ่งมีผู้รับแทนจำเลยที่ 2 ไว้ด้วย มีผลเป็นการบอกกล่าวโดยชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ประกอบมาตรา 686 วรรคหนึ่ง ที่แก้ไขใหม่ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

3) ถ้าเจ้าหนี้บอกกล่าวการผิดตามมาตรา 686 วรรคหนึ่งเกินกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ย และหนี้อุปการณอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง เฉพาะที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาหกสิบวันดังกล่าว แต่ไม่ใช่ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากหนี้ทั้งหมด เมื่อเจ้าหนี้ได้มีการบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ไปยังผู้ค้าประกัน ไม่ว่าจะบอกกล่าวภายในกำหนดระยะเวลา หกสิบวันตามวรรคหนึ่งหรือไม่ เจ้าหนี้ก็ยังมิสิทธิฟ้องผู้ค้าประกันได้ แต่มีสิทธิจะได้รับชำระหนี้เพียงใดต้องพิจารณาตาม มาตรา 686 วรรคสอง

หากลูกหนี้มีการชำระหนี้ไม่ตรงตามสัญญาบ้างหรือไม่ครบบ้าง แต่โจทก์ก็ยอมรับชำระหนี้ไว้โดยไม่หักทวงกรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1728/2558 สัญญาเช่าซื้อกำหนดให้โจทก์ชำระค่าเช่าซื้อทุกวัน 15 ของเดือน โจทก์ผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อโดยตลอด แต่เมื่อโจทก์ชำระค่าเช่าซื้อ จำเลยที่ 1 ก็รับไว้และนำส่วนหนึ่งไปหักเป็นดอกเบี้ยของการชำระค่าเช่าซื้อ แสดงว่าคู่สัญญาไม่ถือเอากำหนดเวลาชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาเป็นข้อสำคัญ การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อจึงต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 387 โดยบอกกล่าวให้โจทก์ชำระค่าเช่าซื้อ ภายในกำหนดเวลาที่สมควรก่อน เมื่อจำเลยที่ 1 มีหนังสือเตือนให้โจทก์ชำระค่าเช่าซื้อที่ค้าง หลังจากนั้นจำเลยที่ 2 จึงมีหนังสือบอกเลิกสัญญาโดยให้ระยะเวลาชำระค่าเช่าซื้อที่ค้างภายใน 7 วัน ถือได้ว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาของจำเลยที่ 2

ที่ให้ระยะเวลาชำระหนี้แก่โจทก์พอสมควรแล้ว จึงเป็นการเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยชอบ โจทก์เป็นลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อจะขอบังคับให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน โดยเจ้าหนี้ไม่ยินยอมหาได้ไม่

ทั้งนี้ในเรื่องของการผ่อนผันเวลาชำระหนี้ ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14792/2558 เล่ม 9 หน้า 155 (สำนักงานศาลยุติธรรม) สัญญาจะซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นสัญญาต่างตอบแทนจำเลยมีหน้าที่ปลูกสร้างบ้านและแบ่งแยกโฉนดให้แล้วเสร็จเพื่อจดทะเบียนขายแก่โจทก์ส่วนโจทก์ก็มีหน้าที่ชำระค่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตอบแทนตามสัญญาจะซื้อจะขายกำหนดให้โจทก์ต้องชำระเงินงวดสุดท้ายภายในวันที่ 9 มิถุนายน 2539 เมื่อบ้านแล้วเสร็จและที่ดินได้แบ่งแยกโฉนดออกแล้วแสดงว่าวันชำระหนี้ของทั้งสองฝ่ายคือวันที่ 9 มิถุนายน 2539 เมื่อโจทก์ชำระค่าคงไม่ตรงตามสัญญาจำเลยก็ยอมรับ เมื่อจำเลยสร้างบ้านไม่เสร็จก็ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้ทวงถาม พฤติการณ์ดังกล่าวถือว่าต่างฝ่ายต่างไม่ถือเอาเงื่อนไขในการชำระหนี้เป็นสาระสำคัญ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจึงเป็นกรณีที่โจทก์กับจำเลยตกลงที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อกันโดยไม่ได้กำหนดเวลาไว้แน่นอนตาม มาตรา 203 วรรคหนึ่ง

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น มีข้อสังเกตว่า จะเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ผ่อนผันหนี้ให้กับจำเลยเป็นคู่สัญญาหรือเป็นลูกหนี้ตามสัญญาเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562 สัญญากู้ยืมเงินเพื่อการบริโภค ข้อ 3 ระบุว่าตกลงผ่อนชำระเป็นงวดรายเดือน เดือนละไม่น้อยกว่า 8,500 บาท ยกเว้นเดือนสุดท้าย มีกำหนดชำระ 180 งวด เริ่มผ่อนชำระตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2553 เป็นต้นไป และชำระให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2568 ส่วนสัญญาข้อ 4 ถ้าผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้เงินต้นและหรือดอกเบี้ย งวดหนึ่งงวดใด ผู้กู้ยอมถือว่าผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ทั้งหมด ยินยอมให้ผู้ให้กู้ติดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้ในอัตราไม่เกินดอกเบี้ยสูงสุด ที่ผู้ให้กู้พึงเรียกได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในขณะทำสัญญากู้มีอัตราเท่ากับร้อยละ 19 ต่อปี ของยอดเงินกู้คงเหลือ ณ วันที่ผิดนัด แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลบัญชีเงินเชื่อปรากฏว่านับแต่วันทำสัญญาจำเลยที่ 1 ชำระหนี้ให้แก่โจทก์เรื่อยมา จนกระทั่งในงวดเดือนกันยายน 2555 และงวดเดือนตุลาคม 2555 จำเลยที่ 1 ไม่ได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ อันเป็นการผิดสัญญาข้อ 4 ย่อมถือว่าจำเลยที่ 1 ผิดนัดชำระหนี้ ต่อมาจำเลยที่ 1 ชำระหนี้ให้แก่โจทก์

อีกครั้งในเดือนพฤศจิกายน 2555 และชำระเรื่อยมา แม้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้ไม่ตรงกำหนดเวลาตามสัญญาบ้างหรือไม่ครบบ้าง แต่โจทก์ก็ยอมรับชำระหนี้ไว้โดยไม่หักทวงยอมแสดงว่าโจทก์ไม่ถือระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเป็นสาระสำคัญ หากโจทก์ประสงค์จะเลิกสัญญาจะต้องบอกกล่าวไปยังผู้กู้ให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระโดยกำหนดเวลาพอสมควรก่อนตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคหนึ่ง เมื่อโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือทวงถามโดยจำเลยที่ 1 ได้รับเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 จึงครบกำหนดชำระหนี้ในวันที่ 20 เมษายน 2559 แต่จำเลยที่ 1 เพิกเฉย จำเลยที่ 1 จึงผิดนัดชำระหนี้เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2559 และภายหลังจากที่จำเลยที่ 1 ผิดนัด โจทก์ก็มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 และจำเลยที่ 6 ถึงที่ 8 ทายาทของนายสัญญา ผู้ค้ำประกันชำระหนี้จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตาม บทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 วรรคหนึ่ง ที่แก้ไขใหม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องในส่วนของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นผลให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 จึงไม่ต้องร่วมกับจำเลยที่ 1 รับผิดชอบโจทก์

ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562 ผู้เขียนมีความเห็น ดังนี้

ประการแรก หากเจ้าหนี้บอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ภายในหกสิบวันโดยนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตามหนังสือบอกกล่าวทวงถามตามคำพิพากษาดังกล่าวแล้ว ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากลูกหนี้เริ่มผิดนัดชำระหนี้ครั้งแรก เวลามาตรา 686 วรรคสองหรือไม่

เมื่อโจทก์ฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิตามสัญญากู้ยืมเงินที่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินไว้ชัดเจน ตามมาตรา 204 วรรคสองแล้วนั้น กำหนดระยะเวลายอมถือเอาตามกำหนดไว้ในสัญญา แม้จำเลยจะชำระเงินบางส่วน และโจทก์ก็รับไว้ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญา ก็ยังคงจะต้องถือว่าจำเลยยังคงผิดนัดตามสัญญาอยู่เรื่อยมา เป็นแต่เพียงเจ้าหนี้ผ่อนผันการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้เท่านั้น

ประกอบกับทั้งนี้ มาตรา 686 วรรคสอง เจ้าหนี้ หากเจ้าหนี้ไม่ได้มีหนังสือบอกกล่าวการชำระหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้น

กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง คือ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดอยู่แล้ว แต่คำพิพากษาดังกล่าว กลับตีความไปถึงขั้นกำหนดเวลาชำระหนี้ซึ่งจะต้องถือเอาระยะเวลาที่กำหนดให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามไว้ในหนังสือบอกกล่าวเป็นวันเริ่มผิดนัดวันแรก หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตาม จะส่งผลเท่ากับลูกหนี้เพิ่งเริ่มผิดนัดครั้งแรกเป็นวันที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าว โดยไม่ถือเอากำหนดเวลาในสัญญาเดิมเป็นสำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14792/2558 ซึ่งได้วางแนวเกี่ยวกับการที่คู่สัญญาไม่ถือเอากำหนดระยะเวลาในสัญญาเป็นสำคัญ ผู้เขียนเห็นว่าทั้งสองคดีมีพฤติการณ์แห่งคดีแตกต่างกัน ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14792/2558 ไม่มีบุคคลภายนอกที่ต้องร่วมรับผิดชอบ เช่นการทำสัญญาคู่สัญญาที่มีบุคคลภายนอกเข้ามาค้ำประกันหรือจำนวนร่วมรับผิดชอบในสัญญาด้วย เนื่องจากการผิดนัดมีผลถึงการที่ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพัน ตามมาตรา 686 วรรคสอง เพราะหากนับเอาวันผิดนัดตามหนังสือบอกกล่าวทวงถาม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562 ที่การที่เจ้าหนี้ผ่อนผันให้แก่ลูกหนี้หนี้ไม่ถือเอากำหนดเวลาตามสัญญาเป็นสำคัญ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น คำว่า “ลูกหนี้ผิดนัด” จะต้องถือเอาวันใด เพราะหากจะถือเอาตามสัญญาหรือจะถือเอาวัน

เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ปฏิบัติตามสัญญา และเป็นหน้าที่เจ้าหนี้ผ่อนผันให้ลูกหนี้เรื่อยมาแล้ว และไม่ได้มีการบอกกล่าวการผิดนัดของลูกหนี้ให้ผู้ค้ำประกันทราบ ภายหลังเจ้าหนี้จึงส่งหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าว และลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตาม จะต้องถือเอาการผิดนัดหนังสือบอกกล่าวเป็นสำคัญ เช่นนั้นหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ จึงมีผลเท่ากับมาตรา 686 วรรคแรกไม่อาจจะนำมาใช้ได้เลย เพราะเมื่อลูกหนี้ผิด เจ้าหนี้มีหน้าที่จะต้องรับมีหนังสือบอกกล่าวการผิดนัดของลูกหนี้ไปยังผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ผู้ค้ำประกันสามารถสิทธิชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระได้

ประการที่สอง การที่เจ้าหนี้จะฟ้องคดีได้นั้น มาตรา 686 วรรคแรกกำหนดว่า ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้ จึงเท่ากับว่าก่อนที่เจ้าหนี้จะฟ้องคดีจะต้องมีการบอกกล่าวการผิดนัดไปยังผู้ค้ำประกันก่อน ดังนี้ เมื่อศาลฎีกาตีความเอาวันผิดนัดเป็นวันที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหนังสือบอกกล่าว

ทวงถาม เป็นวันที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น แต่ในทางปฏิบัติในขณะที่เขียนบทความนี้พบว่า ลูกหนี้มีการเงินมาชำระให้แก่เจ้าหนี้เพียงบางส่วน และชำระไม่ตรงตามกำหนด เช่น แต่เมื่อลูกหนี้ได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถาม ลูกหนี้ก็นำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เพียง 200 บาทเท่านั้น และหลังจากนั้นลูกหนี้ก็ไม่ชำระหนี้ กรณีเช่นนี้จึงเกิดคำถามขึ้นว่าเจ้าหนี้จะต้องมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันอยู่หรือไม่ หรือจะนับเอาวันครบกำหนดในหนังสือบอกกล่าวครั้งแรกเป็นวันผิดนัดชำระหนี้

ปัญหาที่พบคือ เจ้าหนี้บอกกล่าวทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว แต่ปรากฏว่าลูกหนี้นำเงินมาชำระหนี้จริง แต่ชำระเพียงบางส่วนเท่านั้นไม่ครบตามจำนวนที่ค้างชำระหนี้ โดยมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาเป็นไปตามว่า “จำเลยที่ 1 ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ไม่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดเวลาและไม่ครบถ้วนตามสัญญา ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญาเรียกให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้ทั้งหมดทันทีแต่อย่างใด แต่โจทก์กลับยินยอม รับชำระเงินที่จำเลยที่ 1 ผ่อนชำระหนี้ให้แก่โจทก์เรื่อยมา โดยจำเลยที่ 1 ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ครั้งสุดท้ายวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564 จึงถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ผิดนัดนับแต่วันดังกล่าว จึงถือว่าเป็นที่จำเลยที่ 1 ผิดนัดตั้งแต่วันดังกล่าว การที่โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามไปยังจำเลยที่ 2 และที่ 3 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2564 อันเป็นระยะเวลาก่อนที่จะจำเลยที่ 1 จะตกเป็นผู้ผิดนัด โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามไปยังจำเลยที่ 2 และที่ 3 หลังจากจำเลยที่ 1 ตกเป็นผู้ผิดนัดอีกอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3” จากคำพิพากษาข้างต้น เป็นไปตามแนวของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562 เป็นการที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยว่า หากมีการบอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้แล้ว และหากลูกหนี้ชำระเงินมาชำระหนี้บางส่วนแต่ไม่ครบจำนวนหนี้ หากพ้นกำหนดเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวการผิดนัดไปยังผู้ค้ำประกันอีกครั้ง

ประการที่สาม หากกำหนดเวลาผิดตามหนังสือบอกกล่าวแล้ว ดอกเบี้ยอันเกิดขึ้นภายหลังผิดนัดจะนับแต่วันใด วันที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามกำหนดเวลาในหนังสือบอกกล่าวทวงถาม หรือวันที่เริ่มผิดสัญญาตามกำหนดในสัญญา ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อผู้ค้ำประกันเสียทั้งสิ้น หากเป็นไปตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562 ย่อมจะต้องถือเอาวันที่ลูกหนี้ผิดนัดตามกำหนดเวลา

ในหนังสือบอกกล่าวทวงถามเป็นวันผิวดินครั้งแรก ดังนี้ ย่อมต้องถือว่า ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากหนี้อันเกิดจากการผิวดินตามหนังสือบอกกล่าว ซึ่งส่งผลให้ผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 686 วรรคสอง อันเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สรุป

เมื่อพิจารณาเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มีเจตนารมณ์คุ้มครองผู้ค้าประกันและผู้จำนองที่มีลูกหนี้ชั้นต้น ซึ่งเป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้นั้น ซึ่งตามมาตรา 686 นั้น เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวการผิวดินชำระหนี้ของลูกหนี้ไปยังผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองว่า ลูกหนี้ที่ตนค้าประกันได้ผิวดินชำระหนี้ และเพื่อให้ผู้ค้าประกันจะได้ใช้สิทธิในการชำระหนี้แทนลูกหนี้ก่อน เพื่อไม่ให้ผู้ค้าประกันต้องรับภาระในดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นภายหลังลูกหนี้ผิวดินมากเกินไปจนสมควร โดยกำหนดให้มีผลถึงอำนาจฟ้องคดีของเจ้าหนี้ และเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ศาลสามารถยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายมีความมุ่งถึงคุ้มครองผู้ค้าประกันเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาพบคือ การศาลวินิจฉัยว่า การที่เจ้าหนี้ผ่อนผันให้แก่ลูกหนี้นั้น เป็นการที่คู่สัญญาต่างไม่ถือเอากำหนดระยะเวลาตามสัญญาเป็นสำคัญ เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้ เพื่อกำหนดเวลาชำระหนี้ใหม่อีกครั้ง และให้นับแต่วันที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามหนังสือบอกกล่าวทวงถามเป็นวันเริ่มผิวดินชำระหนี้ที่เจ้าหนี้จะต้องบอกกล่าวการผิวดินไปยังผู้ค้าประกัน การเริ่มนับวันผิวดินชำระหนี้ตามมาตรา 686 วรรคแรก หากลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ตรงกำหนดเวลาตามสัญญาบ้างหรือไม่ครบข้าง แต่เจ้าหนี้ก็ยอมรับชำระหนี้ไว้โดยไม่ทักท้วง แม้ลูกหนี้ผิวดินชำระหนี้ตามสัญญาแล้ว แต่เจ้าหนี้ยังไม่บอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้ ระยะเวลาทกลิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิวดินตามมาตรา 686 วรรคแรกก็จะยังไม่เริ่มนับจนกว่าเจ้าหนี้จะบอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้ และลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามกำหนดเวลาในหนังสือบอกกล่าวทวงถาม ซึ่งหากเจ้าหนี้ส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถามไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่กำหนดในหนังสือบอกกล่าวทวงถามแล้ว ย่อมถือว่าเจ้าหนี้ได้ปฏิบัติตามมาตรา 686 วรรคแรกแล้ว

ทำให้ผู้ค้าประกันจึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพัน อันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาชำระหนี้ก่อนมีการบอกกล่าวการผิวดินตามคำพิพากษาดังกล่าวตามมาตรา 686 วรรคสอง ซึ่งทำให้กฎหมายมาตรา 686 ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้อย่างเป็นรูปธรรมทำให้การบังคับใช้ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

นอกจากนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2577/2535 ได้วินิจฉัยไว้ว่า “คดีก่อนโจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยชำระหนี้และไถ่ถอนจำนอง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องคดีถึงที่สุด ต่อมาโจทก์ฟ้องจำเลย บรรยายฟ้องว่า ก่อนฟ้องโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยชำระหนี้และไถ่ถอนจำนอง คดีก่อนที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องเพราะโจทก์ยังมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดจึงไม่มีอำนาจฟ้อง ต่อมาเมื่อโจทก์ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้วฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำ” ดังนั้นเมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้ค้าประกันเพราะเหตุแห่งการที่โจทก์ (เจ้าหนี้) ไม่ดำเนินการส่งหนังสือบอกกล่าวการผิวดินชำระหนี้ของลูกหนี้นั้น ไม่เป็นการตัดสิทธิ โจทก์ที่จะนำค่าฟ้องมาขึ้นใหม่ในศาลเดียวกันหรือในศาลอื่น ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความ ดังนั้น แม้ศาลจะยกฟ้องผู้ค้าประกันก็ไม่ได้ทำให้ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากความผิดแต่อย่างใด เมื่อเจ้าหนี้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้วผู้ค้าประกันก็ยังคงต้องรับเต็มจำนวนเช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

สัญญาผู้ค้าประกันเป็นสัญญาอุปกรณ์และเป็นสัญญาที่บุคคลภายนอกที่ยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้เท่านั้น จึงมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อมุ่งให้เกิดความคุ้มครองสิทธิของผู้ค้าประกันเพิ่มมากขึ้น โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557) มุ่งให้เกิดความคุ้มครองในเรื่องความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพัน โดยมีการกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมีหน้าที่บอกกล่าวการผิวดินชำระหนี้ไปยังผู้ค้าประกันภายในระยะเวลา 60 วัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีผลคุ้มครองสิทธิของผู้ค้าประกันตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้สอดคล้องเจตนารมณ์ของกฎหมาย กล่าวคือ หากสัญญาถ่วงและสัญญาค้ำประกันที่ทำขึ้นระหว่างคู่สัญญานั้น ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญาแล้ว และมีกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินไว้ชัดเจน ต้องยึดถือเอากำหนดเวลาชำระหนี้ที่ระบุไว้ในสัญญาเป็นสำคัญ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาแล้ว ระยะเวลา 60 วัน จะเริ่มต้นนับขึ้นทันที เจ้าหนี้ต้องรีบดำเนินการบอกกล่าวการผิดนัดชำระหนี้ไปยังผู้ค้ำประกันทันที เพื่อให้ผู้ค้ำประกันได้ทราบถึงการผิดชำระหนี้และสามารถติดตามลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน อาจจะชำระหนี้แทนเพื่อให้ตนไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ภายหลังการผิดนัดได้จึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- ปัญญา ถนอมรอด. (2562). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยยืม ค้ำประกัน จำนอง จำนำ (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ศันท์กรณ โสติพิพันธุ์. (2560). คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้) (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ศันท์กรณ โสติพิพันธุ์. (2554). คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

รติชัย รถทอง. (2558). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2548). กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Yann Aubin, Louis de Longeaux, and Jean-Claude Vecchiato, (2017). *International bank and other guarantees handbook: Europe*, (The Netherland: Wolters Kluwer.

บทความ

กวินดา เสถียรภานนท์. (2562). มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ค้ำประกัน. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557
French Civil Code (Code civil)
The Consumer Code (Code de la consommation)
Japanese Civil Code (Law of Obligations)
The Consumer Credit Act 1974

คำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1279/2562
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1728/2558
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2577/2535
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3874/2562
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3263/2562

